

Tariffnemndas vedtak av 12. oktober 2018 om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene

Protokoll 8/2018

Innledning

Saken gjelder videreføring av allmenngjøring av Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringen. Det vises til forskrift 5. januar 2017 nr. 24. Tariffnemnda har mottatt til behandling LOs begjæring av 25. mai 2018 om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene. Nemnda sendte saken på høring 26. juni med høringsfrist den 20. september 2018.

En enstemmig nemnd fattet 12. oktober 2018 vedtak om fortsatt allmenngjøring.

I begjæringen viser LO til utenlandske arbeidstaker utgjør en stadig større del av sysselsetningen i jordbruk og gartneri, og at forholdene i bransjen tilsier at den utviklingen vil vedvare. LO påpeker at et høyt innslag av uorganisert arbeidskraft medfører et økende press på minstelønnen, og viser til at det av NHOs arbeidsmarkedsstatistikk fremgår at årslønn innen jordbruk og gartneri har falt fra 79 prosent av industriarbeiderlønn i 2012 til 74 prosent i 2017.

LO viser også til Arbeidstilsynets tilsyn med virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringen innen jordbruks- og gartnerinæringen i perioden 2016 til april 2018 som viser at det ble avdekket brudd på utbetaling av minstelønn i henhold til forskriften § 3 i hele 15 prosent av tilsynene.

Høringsrunden

LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring ble sendt på høring 26. juni med svarfrist 20. september 2018. LO hadde ingen merknader utover det som er anført i begjæringen.

Arbeidstilsynet mener det bør avklares i vedtaket til forskriften hvordan lønn skal beregnes for ansatte i avløserlag, som leies ut til bønder i korte perioder som sesonghjelp, for eksempel i perioder med kalving og lamming. Det er uklart hvilken lønnsats som gjelder for sesongarbeidere som ikke er satt til innhøstningsarbeid eller er ferieavløser.

Arbeidstilsynet viser til tidligere korrespondanse om utfordringer med håndhevingen og beregning av ansiennitet, senest ved brev av 28. november 2016. Arbeidstilsynet savner en avklaring av hvordan lønn skal beregnes for arbeidstakere som er ansatt etter § 3 bokstav a, men som kommer tilbake til samme arbeidsplass for å utføre samme type arbeid. Det bes om at Tariffnemnda redegjør for om tiden arbeidstakeren har arbeidet tidligere sesonger skal telle med i beregning av ansiennitet eller om man starter på null hvert år.

NHO bemerker innledningsvis at de er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, kan være et hensiktsmessig virkemiddel i tilfeller der enkeltbransjer opplever utfordringer. NHO påpeker at Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv, jf. § 5, og legger til grunn at Tariffnemnda etter høringsrunden foretar en grundig vurdering av hvorvidt dokumentasjonskravet er oppfylt. NHO understreker at loven gir en fakultativ adgang for Tariffnemnda til å beslutte allmenngjøring dersom vilkårene er oppfylt, og nemnda således må vurdere forholdsmessigheten av det enkelte vedtak.

Norges Bondelag støtter forslaget, og bemerker:

Det er mange arbeidsintensive produksjoner i jordbruk og gartneri, og behovet for innleid arbeidskraft er derfor i perioder betydelig. Norges Bondelag er opptatt av at arbeidstakere i disse næringene skal ha ryddige og forutsigbare arbeidsvilkår. En allmenngjøring av tariffavtalen vil i den sammenheng vær nyttig både for arbeidsgiverne og arbeidstakerne.

Norsk Gartnerforbund(NGF) støtter fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen, og skriver:

I begjæringen bruker LO sysselsettingsstatistikk fra SSB som grunnlag for behovet for fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen for næringen. I tillegg brukes avtalen for praktikanter som argument for at bransjen søker å senke lønnsnivået. NGF understreker at praktikantordningen inneholder konkrete krav til opplæring og praksis. Dette er viktige ordninger i forhold til utvikling av næringen internasjonalt. Det vises til tidligere innspill i forbindelse med høring om praktikantordning, og det understrekes at NGFs medlemsbedrifter er sitt ansvar bevisst og vet forskjell på en sesongansatt og en praktikant. Lønnsnivået i tariffavtalen det henvises til er moderat i norsk målestokk, samtidig som den er høy sammenlignet med andre lands lønnsnivå. Norsk grøntproduksjon er under hardt press i konkurranse med tilsvarende utenlandske produksjoner, nettopp på grunn av at norske lønnskostnader ligger langt over alle land vi handler med og fordi tollvernet stadig svekkes. Det er derfor viktig å balansere lønnsnivå i forhold til konkurransekraft. NGF opplever at medlemsbedriftene selv har gode holdninger og at der god praksis på dette området. Dette er seriøse bedrifter, og sosial dumping er ikke et kjent problem. Allmenngjøring er ment som et midlertidig tiltak, og spørsmål om videreføring bør være basert på tilstrekkelig faktagrunnlag. NGF støtter at allmenngjøringen forlenges midlertidig, men mener at også andre tiltak bør vurderes for å sikre trygge ansettelsesforhold.

Spekter støttet ikke en fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen. Etter Spekters oppfatning er allmenngjøring er et kraftig myndighetsinngrep som derfor kun må brukes der det klart er dokumentert at lønns- og arbeidsvilkårene ligger klart under det som må anses som sosialt akseptabelt i Norge. Dersom nemnda likevel finner å ville videreføre allmenngjøringen, har Spekter ingen merknader til at satsene justeres i tråd med resultatet fra overenskomstrevisjonen 2018.

YS støtter fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen. YS skriver at overenskomst for jordbruks- og garternæringen er en av de avtalene det har vært viktig å allmenngjøre for å bekjempe sosial

dumping og undergraving av tariffavtalens lønns- og arbeidsvilkår. YS kan ikke se at det har skjedd endringer i bransjen som tilsier at det ikke lenger er behov for allmenngjøring.

Akademikerne, Justis- og beredskapsdepartementet, Norske Landbrukstenester og Utenriksdepartementet har ingen merknader.

Tariffnemnda innhentet i forkant av behandlingen statistikk fra SSB over lønnsnivået bransjene som var begjært allmenngjort.

Tariffnemndas vurderinger

Tariffnemnda finner etter en samlet vurdering av dokumentasjonen fremlagt i forbindelse med nemndas behandling av LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring at det er grunn til å tro at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter Overenskomst for jordbruks- og gartnerinæringene. Vilkårene for fortsatt allmenngjøring etter allmenngjøringsloven § 5 anses oppfylt.

Nemnda har særlig lagt vekt på at Arbeidstilsynet i perioden 2016 - april 2018 har gjennomført 337 tilsyn i bransjen, og funnet brudd allmenngjøringsregelverket i 15 prosent av tilfellene. Tariffnemnda har videre lagt vekt på at partene i bransjen støtter opp om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen.

Avslutningsvis har nemnda foretatt en presisering i § 7 vedrørende ikrafttreden og opphør av forskriften for å tydeliggjøre at forskriften gjelder inntil nemnda treffer nytt vedtak, men at forskriften oppheves dersom det ikke kreves ny allmenngjøring innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale. Dette følger allerede av allmenngjøringsloven § 7.

Tariffnemndas vedtak

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. har Tariffnemnda truffet vedtak om videreføring av allmenngjøring av Overenskomst for jordbruks- og gartnerinæringene og fastsatt ny forskrift.

Tariffnemndas vedtak innebærer at forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene 5. januar 2017 nr. 24 videreføres med justerte lønnsatser.

Oslo, 12. oktober 2018

Dag Nafstad
Steinar Holden
Giuditta Cordero-Moss
Knut Bodding
Kurt Weltzien

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 12. oktober 2018 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

Kap. I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene 2018–2020 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Mat og Drikke på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften omfatter jordbruks- og gartneriarbeid, hagesenter, planteskolearbeid og lager/terminalarbeid, samt alle fag innenfor området landbruk, naturbruk og naturforvaltning som naturlig utføres innenfor næringen.

Forskriften gjelder ikke for lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på kroner:

a) Ferie- og innhøstingshjelp

Arbeidstakere under 18 år:	98,65
Over 18 år: ansatt inntil 12 uker:	118,65
Over 18 år: ansatt mellom 12-24 uker (3–6 md.)	124,15

Arbeidstakere over 18 år som er ansatt mer enn 6 md. skal ha lønn som ufaglært fast ansatt, jf. § 3 b).

b) Fast ansatte arbeidstakere

Ufaglærte arbeidstakere:	138,55
Arbeidstakere under 18 år:	108,15

c) Tillegg for fagarbeidere:

11,75

d) *Helge-/helligdagstillegg*

Røktere/avløsere i fast turnus

Det betales et tillegg på 25 % per arbeidet time

- 1) mellom lørdager klokken 13 og søndager klokken 24
- 2) mellom klokken 13 og 24 jul- og nyttårsaften
- 3) mellom klokken 00 og 24 på bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.

e) *Praktikanter som har inngått skriftlig opplæringsavtale med arbeidsgiver*

Praktikanter lønnes med minst 70 % av satsen for ufaglært fast ansatte arbeidstakere, jf. litra b).

Ytelser som betales som refusjon av utgifter som faktisk er påløpt på grunn av utsendingen, for eksempel reiseutgifter, kost og losji skal ikke regnes som lønn etter forskriften.

§ 4. *Regulering av lønn i forskriftens virketid*

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 som følge av tariffrevisjoner.

Kap. III. Fravikelighet m.m.

§ 5. *Fravikelighet*

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår i henhold til avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

§ 6. *Lønns og arbeidsvilkår i lov eller forskrift*

Bestemmelser i lov eller andre forskrifter som vanligvis gjelder for arbeidsforhold, kommer også til anvendelse for arbeidsforhold som omfattes av forskriften her, herunder

- lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie og
- lov 26. april 1947 nr. 1 om 1 og 17 mai som høgtidsdager.

Forskriften gjelder med de begrensninger som følger av lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1-7.

Kap. IV. Ikrafttreden m.m.

§ 7. Ikrafttreden og opphør

Forskriften trer i kraft 1. desember 2018.

Forskriften gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Forskriften opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalene ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalene er avløst av nye avtaler, jf. allmenngjøringsloven § 7, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 5. januar 2017 nr. 24 om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene oppheves samtidig med ikrafttredelse av denne forskrift.